

В. А. Яковлєва, студентка (*ХНУРЕ, Харків*)

Е. А. Коваленко, канд. філос. наук, доцент (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ ЗІ СПОДІВАННЯМИ НА МИР

Війна як засіб вирішення міжнародних проблем, яка несе із собою масові руйнування і загибель величезної кількості людей та породжує прагнення до насильства і духу агресії, засуджувалася мислителями-гуманістами всіх історичних епох. Разом з тим, багато хто з них слідом за французьким соціалістом-утопістом Ш. Фур'є з гіркотою констатували, що війни – постійні супутники людства «Війни, революції безупинно охоплюють усі пункти земної кулі; буревії, ледь відвернені, відроджуються зі свого попелу точно так само, як голови гідри множилися під ударами Геркулеса. Мир –лише проблиск, лише сновидіння на кілька митей»[4].

Мета доповіді – розглянути проблеми війни, її філософію в контексті сучасного суспільства.

Що ж таке війна? Вона є справжнім пароксизмом в житті сучасних суспільств. Це фаза граничного напруження колективної життя, грандіозних скупчень безлічі людей і їх спільних дій. Кожен індивід відривається від свого ремесла, від свого вогнища, від своїх звичок, нарешті, від свого дозвілля. Вона перериває блаженство і сварки закоханих, інтриги честолюбця і мовчазну творчість художника, вченого або винахідника. Ніхто не може залишатися осторонь і займатися якоюсь зовсім іншою справою, так як будь-хто може бути так чи інакше використаний для справи війни. Війні потрібна енергія усіх людей.

Ідея «Війна, як необхідність світу» часто відповідає заклику «старий» світ історичних ідей потрібно замінити «новим», більш сучасним і актуальним. Погано це чи добре? Відповідь на це питання ми знаходимо в теорії війни і миру. «Погано» коли «новий» світ руйнує «старий», і також погано, коли «старий» світ обмежує становлення «нового» світу. Таким чином бажано знаходитись в пошуку регуляторного компромісу, який встановлюється між «старим» і «новим» світом історичних ідей. Варіативність критеріїв регуляторного компромісу – це основа безперервного і нелінійного ускладнення псіпространства; це онтологія розвитку людини і суспільства. Звідси, філософія війни в філософії світу – це така ж необхідність для розвитку людини і суспільства як їжа, сон, народження і смерть. Залишається тільки вибрати для філософії війни правильне місце і роль в філософії світу, щоб потенціал укладений в словосполученні: «прагнення до миру», йшов не на шкоду світу, а на благо.

Бувають такі види війни:

Перша – війни, спрямовані на захист вищих духовних цінностей, – війни безумовно справедливі. Друга – і найбільш поширена – війни, спрямовані в ім'я інтересів Держави і Нації. Загального правила, загального мірила для цієї категорії не існує. До кожного випадку окремо треба застосовувати особливу мірку – і в кожному випадку оцінка може бути лише чисто суб'єктивною.

Третій вид війни – це війна, яка не відповідає інтересам і потребам Держави і Нації і не відповідає в той же час вимогам вищої справедливості. Війни цієї категорії відносяться здебільшого до типу безкорисливих авантур, а краще сказати, авантур безглуздох [1, с. 4].

Кожне нове покоління псіпространства прагне до створення максимально комфортних умов для реалізації своїх внутрішніх творчих потенціалів. Нове покоління стикається з однією і тією ж проблемою, яку в літературі називають «проблемою батьків і дітей»: складністю реалізації внутрішніх творчих потенціалів в уже усталених соціальних умовах, створених попередніми поколіннями. Ця складність, а часто навіть – неможливість самореалізації нових поколінь в усталеному матеріально-віртуальному просторі, пробуджує агресію, а «Бажання змінити світ» призводить до насильства, громадянських війн, революцій.

Природа всюди прагнула вибудовувати відносини на конкурентній основі і на необхідності пошуку регуляторного компромісу. Теорія соціологів та політологів Гастона Бута, Джека Голдстоуна, Гері Фуллера, Гуннара Хейнсона і ін. розкриває причину збільшення ймовірності війни в суспільстві з великою кількістю молодих людей, не зайнятих постійної мирною працею. Кожне нове покоління намагається «відвоювати» простір для самореалізації в просторі зайнятому старшими поколіннями, а останні намагаються відстояти вже зайнятий ними простір.

У цьому протистоянні поколінь, основу якого формують біохімічні, нейробіологічні та соціальні процеси, зароджується прагнення псіпространств до пошуку різних форм мирного співіснування і взаємовигідного об'єднання. Прагнення до миру часто призводить до насильства, конфліктів і війн. Досягнення миру розглядається як мета, а війна – як засіб досягнення цієї мети.

Література

1. Керсновській А. Філософія війни / А. Керсновській // Анкіл-Воїн – 1995.
2. Базалук О. О. Філософія війни і миру / О. О. Базалук // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016 – Вип. 66– 250 с.
3. Кайуа Р. Війна і сакральне / Кайуа Р. // Міф і людина. Людина і сакральне. М. : ОГИ – 2003 – 291 с.
4. Фур'є Ш. Про близькість соціальної метаморфози / М. Политиздат // Хрестоматія М. Политиздат – 1982